

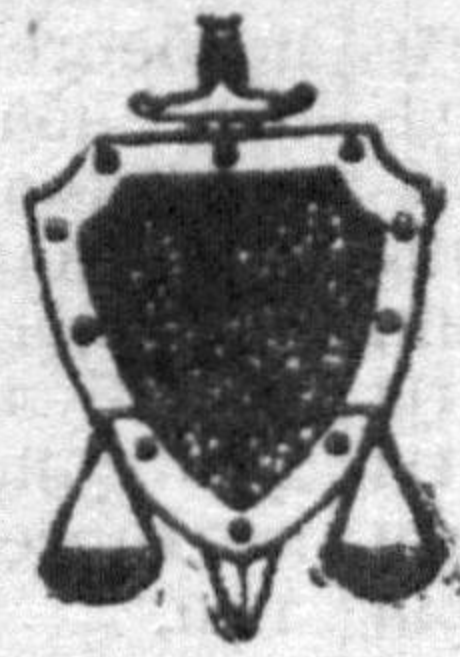
Газета 1996—жыл
1-сентябрден
шыға баслады.

13 МАРТ

1997 жыл
№ 9 (16)

ПИИШЕМБИ

сатыўда еркин баҳада



АДАМ ХАМ НЫЗАМ

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ХУҚЫҚ ҚОРҒАҰ УЙЫМЛАРЫНЫҢ ЖӘМИЙЕТЛИК—ХУҚЫҚЫЙ ГАЗЕТАСЫ

МУСТАҚИЛЛИК ЙҮЛИДА

Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришгандан кейин Парламентимиз миллийлик руҳи билан сугорилган қонунлар асоси бўлган, айни вақтда жаҳон ҳуқуқий андозаларига мос келадиган Ўзбекистон Республикаси Конституциясини қабул қилди.

Янги Конституцияда ҳокимият бир-бирига боғлиқ бўлган учта ўзакдан қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятидан ташкил топиши кўрсатилган.

Конституциядаги ҳуқуқий замин асосида Республикада биринчи марта Судлар тўғрисида алоҳида қонун қабул қилинди.

Шу қонунда суд тизимининг бир тармоғи сифатида Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлар Ҳарбий суди кўрсатилган. Унинг қуни зеноси эса гарнизон Ҳарбий судлари ҳисобланади.

Нукус гарнизони Ҳарбий суди Ўзбекистон Республикасидаги 10-та гарнизон Ҳарбий судларидан бири бўлиб ҳисобланади.

Нукус гарнизони Ҳарбий суди ўз фао-

лиятини 1994 йилдан бошлади. Шу қисқа муддат ичида ҳал этилиши лозим бўлган бир қатор ташкилий ишлар амалга оширилди, яъни гарнизон суди учун бино, алоқа, транспорт, мебель иш анжомлари, кадрлар масалалари қисқа фурсатда ҳал этилиб, ҳозирги кунда Нукус гарнизони Ҳарбий суди фаолияти учун барча шароитлар яратилган.

Бу муаммоларни ечишда Ўзбекистон Республикаси Мудофаа Вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлар Ҳарбий суди ва Ҳарбий қисм кўмондонлигининг ҳиссаси каттадир.

Нукус гарнизони Ҳарбий суди ташкил топгунга қадар шу Ҳарбийлар билан боғлиқ бўлган жиноят ишлари катта қийинчиликлар эвазига собиқ Иттифоқ давридан мавжуд бўлган Тошкент ёки бошқа гарнизон Ҳарбий судларида кўриб чиқиш учун жўнатилган. Шу сабабли

жиноят иши иштирокчилари, яъни судланувчи, жабрланувчи, гувоҳлар, давлат айбловчиси ҳамда ҳимоячи-адвокатлар мазкур шаҳарларга бориб ишда қатнашишга мажбур эдилар.

Бундан ташқари шу боис Нукус гарнизони ҳудудидаги Ҳарбийлар иштирокида очиқ-сайёр суд мажлислари ўтказиш ҳамда улар ўртасида ҳуқуқ тартибот мавзусида профилактик ишлар олиб бориш имконияти йўқ эди.

Бу эса ўз навбатида ҳабийларнинг Республикада қонунларини яхши билмасликларига, жиноят деб қаралмиш ҳаракатлар учун жавобгарликни ҳис этмасликларига, оқибатда улар ўртасида жиноятчиликнинг ўсишига олиб келган.

Шу гарнизонда Ҳарбий суд фаолият кўрсата бошлаганидан буён бир қатор

ҳуқуқий-тарбиявий ва профилактик ишлар амалга оширилиши натижасида 1994-1996 йиллар даъвомида гарнизонда жиноятчилик сезиларли даражада қамайганлиги кўзга ташланади.

Шу билан бирга Ҳарбийлар ўртасида алоҳида ҳуқуқ-тартибот мавзусида учрашув ва суҳбатлар ўтказиш йилдан йилга кўпайиб бориши натижасида жиноятчиликнинг йилдан йилга қамайиб боришига эришилди.

Нукус гарнизони Ҳарбий суди таркиби уч судьядан иборат бўлиб, Ҳарбий суд судьялари «Судлар тўғрисида» ги Қонунда акс эттирилган барча тамойилларга сидқидилдан риоя қилган ҳолда жиноят ишлари бўйича ҳеч бир айбон шахснинг жазога тортилишига йўл қўймасликни, ҳар бир айбон шахсга эса адолатли жазо тайинланишини ўз олдларига мақсад қилиб қўйганлар.

Отаназар ЕҚУБОВ,

Нукус гарнизони Ҳарбий судининг раиси

ХУҚЫҚ ҚОРҒАҰ ТӘЖИРИЙБЕСИНДЕ

ХҲРЕКЕТЛЕР БИРЛИГИ

Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасида 28 Февральда республиканың ҳуқуқ қорғау уйымлари муўапықластырыу кеңесининг кеңейтилген мажлиси болды. Оған Қарақалпақстан Республикаси, Ташкент қаласы, ўлаятлар прокурорларының орынбасарлары, районлардың прокурорлары, ишқи ислер министрлигининг, қаржы министрлигининг, мамлекетлик салық комитетининг жуўаплы хызметкерлери қатнасты.

Мажлисте саўда, финанс хэм қорханашылық салаларында нызамларды қолланыу бойынша жумысты тәртиплестирюге ҳуқық тәртибин қорғау уйымларының ўазыйпалары додаланды. Сондай-ақ билқастан өлтирю, аўыр жарақат салыу, сабап кетиу сыяқлы аўыр жынаятларға қарсы гүресюди шөлкестирю, усы жынаятлардың алдын алыу, өшкаралау, тексерю хэм жынаятлар ушын жазаны булжытпай орынлау бойынша прокурорлық бақлаудың жагдайна байланыслы мәселелер қаралды.

Биринши мәселе бойынша Вас прокурордың орынбасары Б. Бекмурзаев, қаржы министрлигининг хэм мамлекетлик салық комитетининг жуўаплы хызметкерлери шығып сөйледи. Бициң елимизде өмелге асырылып

атырган социаллық-экономикалық реформалардың тийкаргы мақсети пуқаралардың нызамлы мәплерин қорғауды, олардың тыныш турмысын, конституциялық ҳуқықлар менен еркинликлерди тәмийинлеуге бағдарланган. Ҳәр бир қабыл етилетуғын нызам хэм қарар да усыған қаратылады.

Бирақ, нызамларды қолланыу тәжирийбесинде пуқаралардың хэм мамлекеттин мәплерине қайшы келетуғын ҳәрекетлер де жүз берип атыр. Мамлекетлик мүлкти урлау, саўда, финанс, салық хэм қорханашылық салаларында ҳуқық тәртибин бузыу жагдайлары буның дәллийли болып табылады. Ал бул ҳуқық қорғау уйымларынан нызамлардың бузылуларына қарсы анағурлым шешюшин гүрести талап етеди. Кескин сынға алыу жагдайында болып өткен муўапықластырыу кеңесининг мажлисинде былай деп атап көрсетилди: 1996 жылы исленген тийисли илажлардың нәтижесинде саўда, қаржы хэм қорханашылық саласында нызамға қарсы ҳәрекетлер ушын 166533 адам ҳәкимшилик жуўапкершиликке тартылды. Усы салаларда прокуратура хэм ишқи ислер уйымлары қозғаған 2271 жынаятлы ис тамамланды, соның 86,5 проценти судқа өткерилди. Айырым жағ-

дайларда товарлардың базарға еркин келип түсиюине кесент келтиретуғын дөмегөйлерге хэм басқа да қылмыскерлерге қарсы ишқи ислер, прокуратура, мамлекетлик салық инспекциясы уйымлары жетерли дәрежеде тәсир жасайтуғын илажларды өз ўақтында көрмей атыр.

Тилекке қарсы, салық хэм бажы хызметлерининг мәкемелеринде нызамды итибарға алмау, паракорлық, хызмет орнынан қыянет етип пайдаланыу жагдайларының саны артып атыр. Өткерилген таллаудың көрсеткенинде, усы уйымлардың айырым хызметкерлери өзлерине берилген ўәкйликлер көлеминде ҳуқық тәртибин бузыушыларға қарсы гүресюдн орнына, өзлерн ҳәр қыйлы жынаятларды иследи. Тек өткен жылы салық хэм бажы хызметлерининг хызметкерлерине қарсы 82 жынаятлы ис қозғалды. Бул усы шөлкемлерде кадрлар тақлап алыу хэм олардың жумысын қадағалау асинде үлкен тәртин бузыулардың бар екенлигин көрсетеди.

Сондай-ақ, финанс хэм банк мәкемелеринде ҳуқық тәртибин бузыу нәтижесинде мамлекеттин мәплерине үлкен зәвел келтирилди атыр. Төлем тәртибин, кассалық режимди турпайылық пенен бузыу жагдайлары

жйин ушырасады, нақ ақшалар инкассаластырыудың орнына басқа мақсетлерде пайдаланылады, кепиллестирилмеген кредитлерге ажыратылады. «Санаатқурылысбанк», «Өзтадбиркорбанк» хэм «Пахтабанк» сыяқлы мәкемелерде бундай жагдайлар әсиресе жйин тәкирарланып атыр. «Өзтадбиркорбанк», «Әнигма» қамсызландырыу компаниясының басшылары нызамсыз шәртнамалар тийкарында бир неше фирманы кредитлер менен тәмийинлеген. Мәселен, 1996 жылдың январынан баслап «Санаат қурылысбанк»тиң Ташкент бөлими хызмет қақы төлеу ушын «Клад-сервис» жеке фирмасына 3 миллион 200 мың сом нақ ақша берген. Усы банк жыл даўамында хызмет қақы төлеу ушын банк реквизиционеринде адреси жоқ хэм салық инспекциясында дизимнен өтпеген «Альп» жеке қорханасына 5,5 миллион сом берген. Судлар саўда, финанс хэм қорханашылық салаларында тәртин бузыуларға байланыслы жынаят хэм ҳәкимиятлық ислерди қарау пайытында үлкен кемшиликлерге жол қойған

Баянат жасаған республика Вас прокурорының орынбасары Р. Қадиров билқастан өлтирю, сабап кетиу, олардың алдын алыу хэм апықлау сыяқлы қылмысларды қарап шығыу бойынша ис-

лердин жагдайна тоқтап өтти, жазаны булжытпай орынлау бойынша прокурорлық бақлауды шешю зәрүрлигин атап көрсетти. Мәлим болғанындай, өткен жылылары, бизиң елимизде жынаятшылыққа қарсы аяусыз гүресю нәтижесинде оның дәрежесининг төменлеюине ерисилди. Бирақ, соғы ўақытлары исленип атырган айрықша аўыр жынаятлар, соның ишинде адам өлтирюлер усы жынаятларға қарсы гүрестн бирқанша босақласып кеткенлигин көрсетип отыр. Прокуратура, ишқи ислер, салық хэм бажы хызметлерининг мәкемелеринде нызамтылықты тәмийинлеу бойынша зәрүрли илажлар қабыл етиуде олқылықларға жол қойылады.

Мажлисе қатнасыушылары ҳуқық тәртибин бузыу жагдайларының алдын алыу, усы уйымлардың жумысында жол қойылған кемшиликлерди дүзетиу мәселелери бойынша пикир алысты, бул бағдарларда бирге исленюди беккемлеу зәрүрлигин көрсетти. Муўапықластырыу кеңесининг мажлисинде додаланған мәселелер бойынша тийисли қарарлар қабыл етилди.

Ўзбекистон Республикасы Прокуратурасының баспасөз орайы.

(ӨзА).

ҚЫЛМЫСЫНА ЫЛАЙЫҚ ЖАЗА АЛДЫ

1996 жылы 30-сентябрь күні саат 23, 30 лар шамасында Жиемуратов Амангелди, Сапаров Низаматдин хэм Жуманазаров Бекназарлар арақ ишкен мөс халында Нөкис районы Шортанбай колхозына тийисли Жиемуратов Амангелдиге бекитилген ГАЗ-53 мәмлекетлик белгиси 09-28 КРН автомашинасында Нөкис районы Шортанбай колхозының салы тазалау пунктине ыызамсыз түрде кирип, хеш кимге билдирместен салы тазалау пунктинің ишинде жайласқан ЗАВ-40 салы тазалау агрегатының астына машинаны айдап қойып, Сапаров Низаматдин агрегаттың қақпағын ашып, 2 тоннага шамалас салыны машинаға тийеп, урлап алып кетип, Жуманазаров Бекназардың үйине апарып қойып, өз ара ойласып гүриш қылып жегизип бөлишип алыуға келишип, Нөкис қаласының Саманбай поселкасындағы қараза 09-28 КРН автомашинасында Сапаров Низаматдин хэм Жуманазаров Бекназар екеуи алып баратырған уақытында милиция хызметкерлери төрепинен жолда усланған.

Жоқарыдағы жынайы хәрекетлери менен Жиемуратов Амангелди, Сапаров Низаматдин хэм Жуманазаров Бекназарлар Өзбекстан Республикасы Жынаят Кодексиниң 169 статьясы 2-бөлиминиң «В» пункти менен хэм Өзбекстан Республикасы Жынаят Кодексиниң 169-статьясы 3-бөлиминиң «В» хэм «Г» пунктлери менен көрсетилген жынаятты ислегенликте айыпланды.

Суд мәжилсинде судланыушы Сапаров Низаматдин айыбын толық мойындап, мен сол күни яғный 1996 жыл 30-сентябрь күни түсте жораларым Жиемуратов Амангелди хэм Жуманазаров Бекназарлар менен ушырасып арақ ишитим. Сөйтш түстиң уақытында арақ ишип болып, Амангелди жұмысқа барман деп шығып кетти. Кейин бизлер Бекназар екеуимиз тағы бир шийше арақ алып ишип, кешки саат 23 тин шамасында Шортанбай колхозындағы



пochtаның қасында кетип баратырғанымызда артымиздан бир светтик жарығы келип тоқтады, қарасақ Жиемуратов Амангелди екен, машинасы менен келген. Сөйтш Бекназар екеуимиз машинаға отырдық. Амангелдиниң бир шийше арағы бар екен, соны ишиу ушын мен үйге барып жейтуғын зат алып келдим хэм сол бир шийше арақты ишип болғаннан кейин Амангелди қатты мөс болып қалды. Бекназар екеуин қасыма отырғызып машинаны өзим айдадым. Машинаны кейинге бұрып колхоздың салы складының ишиндеги салы тазалау агрегатының астына айдап апарып қойып, өзим машинадан түшип агрегаттың қақпағын ашып жиберип, ишиндеги салы толық түшип болғанша турдым, кейин машинаны айдап Жуманазаров Бекназардың үйине апарып қойдым. Кейин салыны Нөкистегі қараза алып баратырғанда милиция хызметкерлери тоқтап тексерди деди. Судланыушы Жуманазаров Бекназарда ислеген жынаятты мойындап,

Сапаров Низаматдиниң айтқандарын тастыйықлады. Сондай-ақ судланыушы Жиемуратов Амангелди 1996 жыл 30-сентябрь күни жораларым Сапаров Низаматдин хэм Жуманазаров Бекназарлар менен бирге арақ ишип болып, мен жұмысқа кетип қалдым. Сөйтш кеште жұмыстан қайтып киятырғанымда жолда Сапаров Низаматдин менен Жуманазаров Бекназарларды көрип машинаны тоқтатып оларды машинаға мингизип, машинадағы бизиң бир шийше арақты үшеуимиз ишкеннен кейин мен қатты мөс болып машинаны айдау ушын Сапаров Низаматдинге бердим. Кейин не болғанын еслей алмайман. Кейин өзиме келгеннен кейин Низаматдиниң бизиң машинаны айдап, зардың ишинен салы урлағанын хэм Нөкис қаласына Бекназардың жигулийинде барып келгенлигимизди еситип, үйге қайтып жатып қалдым деп көрсетпелер берди.

Солай етип Жиемуратов Амангелди Сапаров Низаматдин хэм Жуманазаров Бекназарлардың Шортанбай колхозының салы склады ишиндеги салы тазалау агрегатының ишиндеги тазаланып турған еки тонна салыны хеш кимнен сорамай, ыызамсыз түрде кирип урлап алып кеткен жынайы хәрекетлери өзлериниң көрсетпелери менен, соралған гүәлалардың көрсетпелери менен алынған еки тонна салы айғақты затлар менен, судланыушылардың уақыя болған жерге шығып, уақыялардың қалай болғанын көрсеткен протоколлары, фототабицалар, схемалар менен ис бойынша өткерилген жүзестериу протоколлары менен, судланыушы Жиемуратов хэм Жуманазаровлардың бизлер мөс едик, хеш затты еслей алмаймыз деген көрсетпелери жоқарыдағы көрсетпе хэм дәлилер менен толық бийкарланып хэм олардың бизлер мөс едик, хеш зат еслей алмаймыз деген көрсетпелери, истеги ашылған жағдайлар менен хәқыйқатлыққа жатпайтуғынлығы суд процессинде анықланды.

Судланыушыларға жаза тайынланғанда Жиемуратовтың бұрын судланғанын, Сапаровтың хеш жерде пайдалы мийнет ислемей жүрип жынаят ислегенлигин хэм оның бұрын судланбағанын, айыбын мойындап көрсетпе бергенлерин, Жуманазаровтың бұрын судланбағанын, ислеген исине қатты пушайман жегенлерин, олардың семья жағдайларын, жынаятты арақ ишкен мөс халында топар болып ислегенлерин хэм бул жынаятты ислегенде олардың хәр қайсысының атқарған роллерине келтирген зыян толығы менен қайтарылып, жынаяттың ауыр ақыбетлерге келмегенлигин есапқа алып, судланыушылар Сапаров Низаматдин хэм Жуманазаров Бекназарға Өзбекстан Жынаят Кодексиниң 57 статьясын қолланып жеңилрек жаза тайынланды. Себеби Өзбекстан Республикасы Жоқарғы Судының пленумының 1996 жыл 19-июльдеги 16 санлы «Жынаятты ислер бойынша жаза тайынлау» хәққындағы Суд практикасы қарарының 1, 2 пункт 2-бөлиминде судлар хәр дайым жаза тайынлағанда ыызамда көрсетилген жеңилликлерди ауыр ақыбетке алып келмеген хэм келтирилген зыян толығы менен өндирилген жынаятлар бойынша кеңрек қолланыу керек делинген. Истеги топланған материалларға хэм судтағы ашылған жағдайларға қарағанда келтирилген зыян толығы менен қайтарылған. Соның менен бирге бул жынаяттың жәмийетшиллик ушын қәуиплик дәрежелерин хэм судланыушылардың хәр бирине берилген минезлемелери есапқа алынды.

Судланыушы Жиемуратов Амангелдиге 6 жыл еркинен айырыу жазасы, Сапаров Низаматдинге 4 жыл еркинен айырыу жазасы, Жуманазаров Бекназарға 3 жыл еркинен айырыу жазасы берилди хэм олардың өзлерине тийисли мал мүлки канфискацаланды.

Полат МӨМБЕТНАЗАРОВ.
Нөкис районы судының баслығы

Өзбекстан Республикасының жаңа пухаралық кодекси хәққында

Қуяшлы Өзбекстан Республикасы президенти И. Каримов Өзбекстан ғөрезисликке ерискен дәслепки күнлерден басыла-ақ республикамызда ыызамлылықты бекемлеуге айрықша дыққат аударып келмекте.

Өзбекстан Республикасы ғөрезислигиниң бес жыллығы дәуири ишинде базар қатнасықларына өтиуде ыызамлылық түп-тамырынан жаналанбақта, Бұған дәлил ретинде Өзбекстан Республикасының жаңадан қабылланған «Жынаят Кодекси», «Жынаят Процессуаль кодекси», «Мийнет Кодекси» хэм т. б. ыызамларды атап өтиуге болады. Яғный ыызамлылықты бекемлеуге қаратылған күрсе ийзе-из жүргизилип киятыр.

1996-жылы 29-сентябрь күни биринши шақырық Өзбекстан Республикасы Олий мажлисиниң алтыншы сессиясында, Өзбекстан Республикасының жаңа редакциядағы «Пухаралық Кодекси» ниң қабыл етилиуи айрықша әҳмийетке ийе болды.

Жаңа «Пухаралық кодекс» өзиниң мөниси, айырмашылығы хэм мағанасы менен жәмийетимиздиң демократизм, ыызамлылық, пухаралардың ыызам алдында теңлиги, гуманизм, әдиллик принциплерине, Конституцияда белленген тийкарларға хәтмде халық аралық хуқықый нормаларға тийкарланған.

Жаңа Пухаралық кодекс бұрынғы кодекске қарағанда пүткиллей айырмашылықларға ийе.

Таза Пухаралық Кодексимиздиң улыуа қағыйдалары деген биринши тарауы бес киши бөлимнен, 12 бап хэм 164 статьядан құралған. Ғөне кодексте — пухаралардың хуқық хэм миннетлериниң келип шығыу тийкарлары деген статьясы, таза кодексте бөлек бир бап болып ол 7 статьядан ибарат болып, яғный атап өтсек пухаралардың хуқық хэм миннетлериниң келип шығыу тийкарлары, пухаралық хуқықларды әметлеге асырыу, пухаралық хуқықларды әметлеге қорғау, пухаралық хуқықларды қорғау усыллары, мәмлекетлик уйымлардың ямаса пухаралардың өзин-өзи басқарыу уйымларының хужжетлерин хәқыйқый емес деп таныу, пухаралық хуқықларды өзин-өзи қорғау, келтирген зиянды өндириу, мәмлекет уйымлары хэм пухаралардың өзин-өзи басқарыу уйымлары төрепинен келтирилген зиянды төлеулері хәққында таза кодекске анық анықламалар киргизилген.

Жаңа кодекстиниң еккинши киши бөлими шахс яғный пухаралар деп аталады. Яғный 16-статьяда; пухара дегенде Өзбекстан Республикасы пухарасы, басқа мәмлекет пухаралары, пухаралыққа ийе болмағандар болып бөлинеди. Соның менен қатар усы Кодекстиниң 19-статьясында пухараның ийим деген жаңадан статья киргизилген.

Соның менен қатар усы бөлимге юридикалық шахс деген бап киргизилген. Таза кодекстиниң 40-статьясында; юридикалық шахс деп — пайда алыуды ө хәрекетиниң тийкаргы мақсети деп алған (коммерциялық кәрхана) ямаса пайда алыуды усундай мақсет етип алмаған кәрханалар (коммерциялық емес кәрханалар) юридикалық шахслар болып есапланады.

Буннанда басқа усы бөлимде «Материаллық ийгилик» деген бап киргизилген. Бұған Кодекстиниң 83-статьясында мал-мүлик түрлери яғный қозғалмалы емес хэм қозғалмалы мал мүликлер болып бөлинген. Қозғалмалы емес мал-мүликке — жер участкалары, имарат, жер байлықлары хэм құрылыслар киреди. Ал, қозғалмалы мал-мүлик деп — қозғалмалы емес мал-мүликке кирмейтуғын мүликлерге айтылады. Жаңа Кодекске «Материаллық емес ийгиликлер» деген 8-бап тазадан киргизилген.

Буннан басқа жаңа кодексте дауа мүддетлери көрсетилмейтуғын қолланылмайтуғын жағдайларда көрсетилип жаңалық киргизилген 163-статья талабына мууапық — жекке мүликлик емес хэм басқа материаллық емес ийгиликлерди қорғауда, банкке салынған аманатты өндириу бойынша, жынаят пенен келтирилген зиянды өндириуде дауа мүддети қолланылмайды. Бундай тәртип бұрынғы Кодексте айқын көрсетилмеген еди.

Өзбекстан Республикасының жаңа «Пухаралық кодекси» келешекте пухаралық хуқықый қатнастардың ыызамлы шешилиуи ушын кең жол ашып береді. Пухаралардың хуқық хэм миннетлериниң орынланыуын тәмийинлейди. Бул кодекс талаптарын ис жүзинде орындау хэм бақлап барыу бизиң тийкаргы уазыппамыз болып табылады.

Нийетбай ЖАҢАБАЕВ.

Нөкис район прокурорының аға жәрдемшиси, 1-дәрежелі юрист.

ПУХАРАЛЫҚ ПАСПОРТ АЛЫУҒА АСЫҒЫҢ

Нөкис районлық ИИБ ниң паспорт столы Өзбекстан Республикасы Президентиниң 1994 жыл 23-декабрдеги «Өзбекстан Республикасында паспорт системасы тууралы режени хәрекетке енгизиу хәққындағы» пәрманына, Министрлер Кеңесиниң бир қанша қарарларына, Өзбекстан Республикасы ишкі ислер министрлигиниң буйрық хэм көрсетпелерине, ҚР Министрлер Кеңесиниң 1995 жыл 21-ноябрдеги 247-53 ши қарарына асас район аймағында жасаушы пухараларға Өзбекстан Республикасының пухарасының жаңа паспортын берийуде бир қанша жұмыслар алып барылды. Усы жоқарыда көрсетилген пәрман хэм қарарларға тийкарланып Нөкис районы хәкиминиң 352 санлы қарары қабыл етилди. Бул қарарда район аймағында жайласқан барлық мәкеме, кәрхана, шөлкемлер, колхозлардың паспорт алыу мүддетлери айқын көрсетилген еди. Бирақ айрым мәкеме, кәрхана, колхозлардың басшылары бул қарардың талаптарын өз уақтында орынлауға асықпай атыр. Мысал ушын айтатуғын болсақ районлық автобаза, 318 хэм 320 шы ПМК, Сельхозхимия, «Дарсан», «Қызыл үй», «Ақманғыт», «Қаттыағар», «Қутанкөл», «Өрнек», «Дәрбент» колхозлардың басшылары өзлериниң хызметкерлерине паспорт алыу ушын тийисли ақшаларын өткермеуи себепли, көплеген пухаралар паспортларын ала алмай атыр.

Район аймағында жасаушы пухараларды паспорт пенен тәмийинлеуде районлық халық билимлендириу бөлими (баслығы Ж. Хожаназаров), районлық бирлескен емлеухана (бас шыпакери А. Огеев) хызметкерлери жақыннан жәрдем көрсетип атыр.

Пухараларға паспорт берийуде хэм алмастырыуда ушырасып атырған қыиыншылықларға қарамастан өткен 1996 жылы 5580 пухараға паспорт жазылды, бийылғы жылы 4836 пухараға паспорт жазыу жобаластырылған. Усы жобаларды орынлауды Нөкис районлық ИИБ ниң баслығы, милиция подполковниги А. Исмаилов тикелей өзін қадағалап бармақта. Хәзирги күнлери паспорт стол еки сменада жұмыс ислеп атыр. Районлық ишкі ислер бөлиминиң барлық хызметкерлери бизге жәрдем көрсетип атыр. Олардан бөлим баслығы, милиция аға лейтенанты С. Қазбеков, участка үәкилдеринен К. Мунарбаев, М. Утепов, М. Сейтимбетов, М. Сапаров, Самаметов, өрттиң алдын алыу бөлимшесинен Б. Акимов, П. Ешназаров, паспортистка Назархановалар өзлериниң үлкен үлеслерин қоспақта.

Пухараларға паспорт берийу алмастырыуда бирқанша машқалалар хэм



кемшилликлер ушыраспақта. Мысалы Қырантау ауыл пухаралар жыйынының әскери есап санақ хызметкери Исмаилов Дарьябай паспорт столға өз уақтында кирис-шығыс есабын тапсырмағаны ушын Нөкис районы суды төрепинен Өзбекстан Республикасы хәкимшиллик кодексиниң 194-статьясына асас 1200-сум жәрима салынды. Сондай-ақ айрым мәкеме кәрхана шөлкем колхозлардың қөнигелер бөлиминиң басшылары, мәкеме кәрханалардың басшылары пухараларды ыызамсыз түрде жұмысқа қабыл етиу фактлери ушыраспақта мысалы: Қызыл үй колхозының қөнигелер бөлиминиң баслығы Қудайбергенова ыызамсыз түрде паспортсыз пухараны жұмысқа қабыл еткені ушын Өзбекстан Республикасы хәкимшиллик кодекси 223-статьяның 4-бөлиминде асас ишкі ислер бөлиминиң баслығы төрепинен 1200-сум жәрима салынды. Усундай ыызамсыз хәрекетлердиң алдын алыу мақсетинде ишкі ислер бөлими төрепинен «ПАСПОРТ», «ПУХАРА» операциялары өткерилмекте. Оған ишкі ислер бөлиминиң барлық хызметкерлери қатнаспақта.

Айрым мәкеме, кәрхана, шөлкем, колхозлардың паспорт столға өз уақтында ақша өткермеуи натийжесинде бираз пухаралар өзиниң паспортларын ала-алмай атыр.

Хүрметли пухаралар! Өзбекстан Республикасы өз алдына ғөрезисиз мәмлекет болғаннан кейин өзиниң миллий паспорттына ийе болды. Сол себепли сизлердиң усы миллий паспортты алыуыңызды өтинши етемиз. Биз барлық уақытта сизлердиң хызметидизге таярмыз.

Досмайыл БЕКБОЛСЫНОВ.
Нөкис районлық ИИБ ниң паспорт стол баслығы, милиция аға лейтенанты:

ХАЛҚИМИЗДЫҢ ТЫНЫШЛИҒЫН САҚЛАҰ ЖОЛЫНДА

Нөкис району ички ислер бөлими хызметкерлери 1996 жылы район аймағында жынайтшылықтың алдын алыуға, болған жынайтларды өз уақытында ашыуға барлық күшлерин жәмлештирип, район аймағында оператив жағдайды жақсылау, жынайтшылықтың хәр тәрәплеме алдын алыу мақсетинде «Түн», «Комплекс», «Арсенал», «Надзор-96», «Зүрәт-96», «Газалау», «Ғамхорлық», «Турмыс» хәм тағы басқа атамадағы операциялар өткерилип барылды. Район аймағында жүз берип есапқа алынған жынайтлар саны 1995 жыл менен салыстырғанда 85 тен 86 ға көбейди, соннан аубыр түрдеги жынайтлар саны алдыңғы жыл муғдарында, яғный 55 болды. Жынайт қыдырыу тарауы бойынша есапқа алынған жынайтлар саны 74 тен 71 ге кемейди. Ал жүз берген жынайтлардың ашылыуы 1995 жылы 90,1 пайызды қураған болса, бул көрсеткиш 1996 жылы 88,8 пайыз болды. 1993 жылы айқын е.е. 55 жынайттың 6 жынайт ашылмай қалды.

Жынайт қыдырыу тарауы хызметкерлери район аймағында жүз берген айқын емес жынайтларды ашыуда өзлериниң бар мүмкиншиликлерин жумсап хызмет ислеп атыр. Соның нәтижесинде жынайт қыдырыу тарауы бойынша жүз берген жынайтлар саны 1995 жылға қарағанда 74 тен 66 ға кемейди.

1996 жыл дауамында 22 қыдырыу иси дүзилди, соның ишинен 12 қыдырыу иси қылмыскерлерге дүзилди, бир қанша оператив қыдырыу жұмысларының нәтижесинде 11 қылмыскер усланды, ал бир қылмыскер есапта тур.

Халық хожалығының базар қатнасықларына өтиу дәуириндеги қыйыншылықлары район аймағындағы оператив жағдайларға өзиниң кери тәсирин тийгизип атыр. Экономикалық қыйыншылықлар менен бир қатарда жұмыссызлықтың көбейиу нәтижесинде мәлекетлик мүликти хәм пухаралардың жеке мүликлерин урлаушылық көбейип, район аймағында улыма жынайтшылықтың өсиуне алып келмекте. Пухаралардың жеке мүликлериниң урлануының алдын алыу мақсетинде баспа сөз хәм басқа да массалық қураалардан, бундай жынайтшылық пенен гүре те қорғау бөлиминиң хызметкерлеринен пайдаланыу бойынша үгит-нәсият жұмыслары алып барылмақта.

Районлық ИИБ ниң тергеу бөлими тәрәпинен 1996 жылы тергеу жұмысларының сапасын жақсылау, жынайт ислерди тез күн ишинде тамахлау, материаллық зыяларды өндириу бойынша бир қатар жұмыслар исленди.



1996 жыл дауамында улыма өндириске 81 жынайт ис алынған болса, соннан айыплау жуумақ пенен 37 жынайт ис тамамланып, судқа жиберилди. Айыплау жуумақ пенен тамамланған жынайт ислер бойынша 35 адам қамаққа алынды, 5 жынайт ис өндиристен қысқартылды, 7 жынайт ис бир өндириске қосылды, 10 жынайт ис басқа органларға жиберилди. Айыплау жуумақ пенен тамамланған жынайт ислер бойынша материаллық зыян муғдары 441278 сум болып, соннан өндирилгени 203451 сум. Жынайт ислер бойынша 38 усыныс жиберилип, соның 36 сынан жууап алынды, тергеу дәуиринде 3 жынайт ашылды.

Жүз берген жынайтларды ашыуда эксперт-криминалистикалық лаборатория хызметинен пайдаланыу бир қанша жақсыланды. Жыл дауамында криминалистлер оператив-тергеу топарының қурамында 74 мәрте уақыя болған жерди көзден өткерюге қатнасып, 63 уақыя болған жерден айғақлы затлар алыуға еристи.

Район аймағында жынайтшылықтың алдын алыу, жәмийетлик тәртини сақлау бойынша бир қанша әмелий илажлар исленип, хәр қыйы атамадағы операциялардың өткерилиуи өзиниң жақсы нәтижелерин берди. Яғный айтқанда 1995 жыл менен салыстыр-

ғанда жынайтшылықтың азайыуына ерисилди.

Жыл басынан 7 аймақтық милиция ўәкиллери тәрәпинен 1413 ҳәкимшилик протоколлары дүзилди хәм тийисли шаралар көрилди. Усындай әмелге асырылып атырған илажларға қарамастан хуқық тәртинбин бузыу фактлери 1995 жыл менен салыстырғанда майда гүдибузарлық 128 ден 153 ке, майда урлық 23 тен 37 ге, мөс халында алып келингенлер 151 ден 152 ге, паспорт қәдесин бузыу 325 тен 436 ға көбейди. Хәзирги уақытта судланып жазасын өтеп келген ҳәкимшилик бақлауға жататуғын 40 пухара есапта турады, соннан 7 пухара ҳәкимшилик бақлауға алынды.

1996 жылы аймақтық милиция ўәкиллериң жеке өзлери айқын емес 8 жынайтты ашты хәм биргеликте 32 жынайтты ашты. Аймақтық милиция ўәкиллериң тийкаргы уазыйпаларының бири семьясында дау-жәнжел шығарыушы пухараларды анықлап, оларды есапқа қойыу, судланып жазасын өтеп қамақ орынларынан босап келгенлер менен профилактикалық жұмысларды жүргизиу, олардың тәртинсизликлерин анықлап ҳәкимшилик бақлауға алыудан ибарат. Мине усы жұмысларды алып бармаса жынайт азаймайды. Бул бағдардағы жұмыслар айырым

милиция ўәкиллериңде жүдә өстен ақырынлық пенен алып барылмақта.

Районлық ички ислер бөлиминиң жас өспиримлер менен ислесиу инспекциясының инспекторлары өзлериниң жұмысларын бағдарлаушы буйрық хәм көрсетпелер тийкарында район аймағында жас өспиримлер арасында жынайтшылықты хәм гүдибузарлықты болдырмау және алдын алыу бойынша бир қатар жұмыслар алып барылмақта. Мектеп хәм училище оқыушылары арасында хуқықый мазмунда лекциялар хәм ушырасыулар өткерилди. Инспекцияға жыл басынан 44 жас өспирим алып келинип, соның 19 проф есапқа қойылды. Жыл басынан жас өспиримлер тәрәпинен 3 жынайт жүз берди. Жынайт ислеуге қатнасан жас өспиримлердиң хәм хуқық бузған жас өспиримлердиң басым көпшилиги жұмыссызлар. Бул бағдардағы илажларды жетилистириу ушын район аймағындағы барлық пухаралар жыйынларының ақсақалларына, районлық мийнет биржасына жұмыссыз жүрген жасларды жұмысқа орналастырыу бойынша усыныслар берилди.

Өткен жылы районлық ички ислер бөлиминиң жеке қурамын хуқықый хәм социаллық жақтан қорғау мақсетинде бир қатар әмелий илажлар исленди. Бөлимде жеке қурам менен ислесиуде жақсылау менен бирге хызметкерлеридиң кәсиплик шеберлигин арттырыуға айырықша итибар берилмекте. Районлық ИИБ арнаулы маман қонийгелер менен тәмийинлеу мақсетинде районнымыз жаслары арасынан 13 жас талабан таңланып алынып, хужжетлери Өзбекстан Республикасының ички ислер министрлигиниң жоқары хәм орта арнаулы оқыу орындарына жиберилди. Өз хызмет уазыйпасына хәк кеуилдик пенен қарап, жақсы нәтижелерге ерискен хызметкерлерге ақшалай хошеметлер берилмекте. Жұмысларына суўыққаналылық пенен қарап, хызмет уазыйпасын орындауда жиберген кемшиликлерин ушын 12 хызметкер жазаланды, бир хызметкер ички ислер уйымынан босатылды.

Районлық ИИБ ниң хызметкерлери өткен жылы орын алған қәте кемшиликлерден жуумақ шығара отырып, алдағы уақытлары кемшиликлерди болдырмау, жүз берген кемшиликлерди сапастырыуда, халқымыздың тынышлығын сақлауда өзлериниң барлық күш жигерлерин жумсайды деп исендиремен.

Султанбай СРАТДИНОВ.
Нөкис району ички ислер бөлими баслығының орынбасары, милиция майоры.

ЖОЛ ХӘРЕКЕТИ ҚӘУИПСИЗЛИГИН САҚЛАЙЫҚ!

Нөкис районуның ички ислер бөлиминиң мәмлекетлик автомобиль инспекциясы хызметкерлери 1996 жыл дауамында район аймағындағы жолларда транспорт хәдийселериниң алдын алыу да өзлериниң жұмысларын бағдарлаушы буйрық хәм көрсетпелер тийкарында, сондай-ақ РИИБның басқа тарау хызметкерлери менен бирликте «Түн», «Арсенал», «Розыск» хәм тағы басқа атамадағы операцияларды өткерюде бир қатар әмелий илажлар иследи.

Жол транспорт хәдийселери алдыңғы жыл менен салыстырғанда өткен 1996 жылы бир қанша өскени менен жол транспорт хәдийселериниң нәтижесинде набыт болғанлар саны азайды.

Жол хәрәкети қәуипсизлигин сақлау, жоларда жол транспорт хәдийселериниң алдын алыу бойынша 1996 жылы алып барылған профилактикалық жұмыслардың нәтижесинде 1995 жыл менен салыстырғанда транспорт қуралын мөс халында басқарыу 58 деп 56 ға, транспортларда адам тасыу қәдесин бузыу 856 дан 300 ге, транспорт қуралын насаз халында басқарыу 1314 тен 787 ге азайған бир уақытлары транспорт қуралын белгиленген тездиктен асырып айдау 50 ден 53 ке кесиспеден өтиу тәртинбин бузыу 526 дан 537 ге, пиядалардың жол хәрәкети қәдесин бузыу 143 тен 232 ге өсти. Район аймағында 10 жол транспорт хәдийсеси жүз берип, нәтижеде 3 адам өлди хәм 10 адам жарақатланды.

Өзбекстан Республикасы ИИМ ниң Қарақалпақстан Республикасы ИИМ ниң буйрық хәм көрсетпелерине асап хәр бир жол қадағалаушы инспектордың жол қатнасыушылары менен алып барып атырған жұмыслары тексерилип барылып, хәр айдың жуумағында районлық ИИБ ниң баслығында хәм хәр он күннен МАИ бөлимшесинде қаралып барылады.

Район аймағындағы барлық автотранспортларды техникалық көриктен өткерю бойынша жүргизилген түсник жұмысларына қарамастан район аймағында жасаушы меншигинде автотранспорты бар пухаралардың көпшилиги 1996 жылда техникалық көриктен өткерюге өзлериниң автотранспортларын толық алып келмеді. Бул өз гезегинде жол транспорт хәдийселериниң алдын алыуға өзиниң кери тәсирин тийгизетуғынлығы сөзсиз.

Район аймағында жолларды бәхәрги хәм гүзги көзден өткерюде айрым жерлерде жол белгилериниң өзгертил-

мегенлиги анықланып, бул бойынша жол басқармасының жууапкерли хызметкерлерине еки мәртебе 500 сумнан жарийма салынды, 2,5 шақырым жол қайтадан асфальтланды.

Елликқала хәм Хожели районларында жүз берген қайғылы жол транспорт хәдийсеси бойынша районлық ИИБ баслығының буйрығы менен штаб дүзилди, автотранспорты бар мәкемелерде, қолхозларда жыйналыстар өткерилип автотранспорт айдаушылары арасында түсник жұмыслары алып барылды.

«Зүрәт-96» операциясы уақытында жол-транспорт хәдийселерин болдырмау,

республикамыздан сыртқа ауылхожалық өнімлериниң алып кетилиуине жол қоймау бойынша районлық ИИБ ниң басқа тарау хызметкерлери менен бирликте айтарлықтай жұмыслар алып барылды. Соның нәтижесинде 1996 жыл 1-октябрь күни түнги саат үшлер шамасында Ақмаңғыт-Қрантау жолында Қрантау поселкасы төрәтпен қиятырған ЗИЛ-130, мәмлекетлик белгиси 71-28 КПМ автомашинасы светин жақпай айдап қиятырғанда тоқтатылып тексерилгенде «Кердер» колхозының атызынан 63 қалта салыны тийеп қиятырғанлығы мәлим болды. Усы күни түнги саат 3 тен 40 минут өткен уақытлары «Шортанбай» колхозы аймағында ГАЗ-53, мәмлекетлик белгиси 09-28 КПМ автомашинасы тоқтатылып тексерилгенде машина роллинде қиятырған «Шортанбай» колхозының турғыны Н. Сапаров машинадағы 2 тонна салыны «Шортанбай» дан қабыллау пунктинен урлап алып Нөкис қаласына алып баратырғанлығы мәлим болды.

Мәмлекетлик автомобиль инспекциясы хызметкерлери тәрәпинен жүргизилип атырған әмелий илажлардың нәтижесинде 1997 жылдың январь февраль айында районнымыз аймағында жол транспортты бойынша бахытсыз хәдийсе жүз берген жоқ. Бир ай дауамында МАИ хызметкерлери тәрәпинен жол хәрәкетин бузған 186 айдаушы есапқа алынып, соннан екеуи транспортты мөс халында басқарып қиятырғанлығы мәлим болды. Оларға тийисли шаралар көрилди.

Сапар АҚМУРАДОВ.
Нөкис районулық ИИБ ниң МАИ баслығы, милиция капитаны.

Нөкис району хуқық қорғау ұйымларының жұмыслары хәққинда материалларды таярлаған журналист Дауылбай Алланиязов хәм сүуретлерин түсирген Парахат Матжанов.



